

Ak?II? Telefon Ba??ml?I??? Envanteri-K?sa Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ak?II? Telefon Ba??ml?I??? Envanteri-K?sa Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16642>

Özet

Akıllı Telefon Bağımlılığı Envanteri-Kısa Formu (SPAI-SF), bireylerin akıllı telefon kullanıma yönelik bağımlılık düzeylerini ve ilgili psikolojik belirtileri hızlıca değerlendirmek amacıyla geliştirilen orijinal envanterin Türkçe'ye uyarlama çalışmasıdır. Zeynep Devran Muharremolu ve Nil Pınar Erbaydar tarafından 2021 yılında Türk örneklemeine adapte edilen bu kısa form, 10 maddeden oluşmakta ve akıllı telefon bağımlılığı yapısının dört temel boyutta incelemektedir: Kompulsif Davranış, Psikolojik Bozukluk, Yoksunluk ve Tolerans. Ölçek, özellikle araştırma ve tarama çalışmalarıyla zaman verimliliği sağlamak üzere tasarlanmıştır ve psikometrik özellikleri Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler

Akıllı telefon bağımlılığı, SPAI-SF, kompulsif davranış, yoksunluk, tolerans, psikometrik, uyarlama, teknoloji bağımlılığı, Likert ölçeği.

Yazarlar

Muharremolu, Zeynep Devran, Erbaydar, Nil Pınar.

Amaç

Akıllı Telefon Bağımlılığı Envanteri-Kısa Formu'nun (SPAI-SF) temel amacı, bireylerin akıllı telefon kullanımıyla ilgili yol açtığı bağımlılık düzeyinin ciddiyetini ve ilgili psikopatolojik eğilimleri ölçmektir. Kısa form, orijinal envanterdeki karmaşık ve uzun maddeleri azaltarak, bağımlılığın temel belirtilerini yansıtan 10 madde üzerinden hızlı bir değerlendirme yapılmasına olanak tanır.

Bu araç, özellikle ergen ve yetişkin popülasyonlarında akıllı telefon kullanımıyla akademik, mesleki ve kişilerarası ilişkiler üzerindeki olumsuz etkilerini tespit etmeyi hedefler. Klinik tarama, epidemiyolojik çalışmalar ve eğitimel araştırmalarda bağımlılık riskini belirlemek ve erken müdahale programlarına yönlendirme yapmak için önemli bir ölçüm aracı görevi görür.

Yapı

SPAI-SF, teknolojik bağımlılık kavramının temel bileşenleri üzerine kurulmuştur ve 10 madde, bağımlılığın dört klinik boyutunu temsil eden alt faktörlere ayrılmıştır. Bu yapı, genellikle madde bağımlılığında görülen belirtilerin teknoloji kullanıma adaptasyonunu yansıtır.

Ölçeğin ölçtüğü dört temel psikolojik yapı şunlardır:

Kompulsif Davran??: Kullan?m? kontrol etmede ba?ar?s?zl?k ve olumsuz sonu?lara ra?men devam etme e?ilimi.

??levsel Bozukluk: A??r? kullan?ma ba?l? fiziksel rahats?zl?klar (örn. s?rt a?r?s?) ve ya?am alanlar?nda (i?, okul, uyku) dü?ü?.

Yoksunluk: Ak?ll? telefona eri?ilemedi?inde veya kullan?m durduruldu?unda hissedilen kayg?, huzursuzluk ve tedirginlik.

Tolerans: Kullan?m s?kl???n? veya süresini sürekli art?rma ihtiyac? duyma.

Geçerlik

Ak?ll? Telefon Ba??ml?l??? Envanteri-K?sa Formu'nun Türkçe uyarlama ?al??mas?nda, ölçe?in yap?sal uygunlu?u ve geçerli?i detayl? olarak incelenmi?tir. Yap?lan do?rulamay?c? faktör analizi sonu?lar?, orijinal ölçe?in dört faktörlü yap?s?n?n Türk kültürüne adapte edilen k?sa formda da korundu?unu ve iyi bir uyum sergiledi?ini göstermi?tir.

Kriter geçerli?i kapsam?nda, SPAl-SF puanlar?n?n, teorik olarak ili?kili oldu?u dü?ünülen di?er ba??ml?l?k ölçekleri (örne?in, ?nternet Ba??ml?l??? Ölçekleri) ile anlaml? korelasyonlar gösterdi?i varsay?lmaktad?r. Bu bulgular, ölçe?in ak?ll? telefon ba??ml?l???n? ölçme amac?na uygun geçerlik kan?tlar? sundu?unu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenilirlik düzeyi, uyarlama ?al??mas?nda yayg?n olarak kullan?lan Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Türkçe formun genel iç tutarl?l?k katsay?s?n?n yüksek oldu?u ve bu durumun ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterdi?i belirtilmektedir.

Ayr?ca, dört alt faktörün her birinin de ba??ms?z olarak kabul edilebilir düzeyde güvenilirlik katsay?lar?na sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçe?in farklı zamanlarda veya farklı örneklemeler üzerinde uyguland???nda benzer sonu?lar üretme kapasitesinin yüksek oldu?unu i?aret eder.

Faktör Analizi

SPAl-SF'nin faktör yap?s?, 10 maddenin dört ayrı faktör altında toplanmas?yla belirlenmi?tir. Bu dört faktör, ak?ll? telefon ba??ml?l???n?n klinik tan?s?nda öne ??kan temel semptom kümelerini temsil eder. Faktör yükleri ve faktörler aras?ndaki ili?kiler, ölçe?in çok boyutlu ba??ml?l?k yap?s?n? ba?ar?l? bir ?ekilde ayr???rd???n? göstermi?tir.

Faktör 1: Kompulsif Davran?? (3 madde)

Faktör 2: ??levsel Bozukluk (3 madde)

Faktör 3: Yoksunluk (2 madde)

Faktör 4: Tolerans (2 madde)

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Bireysel beyana dayalı (Self-report) 10 maddelik kısa form.

Mevcut Diller: Türkçe, İngilizce (Orijinal).

Popülasyon Grubu: Ergenler ve Yetkinler (Genel Popülasyon ve Üniversite Öğrencileri).

Yaş Grubu: 18 yaş ve üstü (Uyarlama çalışması üniversite öğrencileri üzerinde yapıldığı için).

Popülasyon Detayları: Akıllı telefon kullanan ve bağımlılık riski taşıyan bireylerin taranması.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme (1=Kesinlikle katılmıyorum - 4=Kesinlikle katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

Psikometri, bağımlılık ölçeği, faktör analizi, mobil teknoloji, kompulsiyon, ilevsel bozukluk, Zeynep Devran Muharremolu, 2021.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Zeynep DEVRAN MUHARREMOĞLU

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Mevcut Değil

Bağımlılık E-posta Adresi: zynpdvrn@gmail.com

Yayın Adresi: Mevcut Değil (Uyarlama çalışması yapıldığı kurum ile ilgilidir.)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Akıllı Telefon Bağımlılığı Envanteri-Kısa Formu (SPAI-SF), Zeynep Devran Muharremolu ve Nil Pınar Erbaydar tarafından 2021 yılında Türkçe'ye adapte edilmiştir. Ölçeğin akademik veya ticari olmayan araştırmalarda kullanımı için sorumlu yazardan izin alınması tavsiye edilmektedir. Ölçeğin orijinal makalesi açık erişimli bir dergide yayınlanmıştır.

Kaynaklar

Muharremo?lu, Z. D., & Erbaydar, N. P. (2021). Adaptation of Smartphone Addiction Inventory-Short Form to Turkish. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 8(1), 58-64. doi:10.5152/ADDICTA.2021.21012.

Orijinal makaleye ve detayl? psikometrik bilgiye a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: addicta.com.tr

Ak?ll? Telefon Ba??ml?l??? Envanteri-K?sa Formu Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na ve puanlama bilgilerine buradan ula??labilir: akilli-telefon-bagimlilik-envanteri-kisa-formu-smartphone-addiction-inventory-short-form-spai-sf.pdf

SPAI?SF

Factor 1- **Compulsive behavior**

Although using smartphone has impacted my interpersonal relationships negatively, the amount of time I spend on the internet remains unchanged.

I use the smartphone for a longer period and spend more money than I intended.

I try to spend less time on smartphone, but the efforts are in vain.

Factor 2- **Functional impairment**

I feel aches and soreness in the back or eye discomfort because of excessive smartphone use.

I make it a habit to use the smartphone, and my sleep quality and total sleep time have decreased.

Smartphone use has resulted in certain negative effects on my schoolwork or job performance.

Factor 3- **Withdrawal**

I feel restless and irritable when the smartphone is unavailable.

I feel uneasy once I stop using the smartphone for a certain period.

Factor 4- **Tolerance**

I find that I have been hooked on the smartphone longer and longer.

I have increased the amount of time using smartphone per week in the recent 3 months.

SPAI-SF: Smartphone Addiction Inventory-Short Form